

LAUSUNTO

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2
00130 HELSINKI

www.arene.fi

06.02.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

11. 02. 2014

no. / /

ASIA: LAUSUNTOPYYNTÖ: LUKIOKOULUTUKSEN YLEISIÄ VALTAKUNNALLISIA TAVOITTEITA JA TUNTIJAKOA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Viite: OKM/85/040/2012 (10.01.2014)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lukiokoulutuksen tavoitteita määriteltäessä Arenen näkemyksen mukaan keskeisiä ovat opiskelijan kasvu yhteiskunnan jäseneksi sekä jatko-opinto-, työelämä- ja yhteiskuntavalmiudet. Työryhmän tavoitteena on ollut siirtyminen sirpaleisesta oppiainejakoisuudesta nykyistä parempaan kokonaisuuksien hallintaan ja opiskelijan valmiudet soveltaa oppimaansa monipuolisesti ja oppiainerajat ylittävästi.

Lukiokoulutukselle asetettuja tavoitteita on runsaasti ajateltuna kolmen vuoden tavoiteaikana suoritettavaa koulutusta (asetusluonnoksen pykälät 2,3 ja 4). Arene pitää hyvänä sitä, että voitaisiin keskittyä opiskelijan harrastuneisuuden ja kiinnostuksen mukaan erilaisiin suuntautumisiin jo lukion aikana eikä pyritäkään kokoamaan yleissivistystä siten, että mahdollisimman monilla kursseilla kootaan sirpaleinen pintaraapaisu mahdollisimman monesta oppiaineesta.

Arene pitää erityisen kannatettavana asetustalon 5§:ssä esitettyä opiskelu ympäristön ja toimintakulttuurin laajentamista perinteisen oppilaitosmuodon ulkopuolelle mm. seuraavasti:

"Lukio-opinnoissa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskelu ympäristöjä, jotka lisäävät työelämän, jatko-opintojen sekä tieto- ja viestintä teknologian tuntemusta. Opiskelu ympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuspäiriä monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskelu ympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen."

Arene kannattaa työryhmän esittämää opintojen jakoa pakollisiin, syventäviin valtakunnallisiin sekä syventäviin ja soveltaviin koulutuksen järjestäjän kursseihin. Kannatamme myös opintojen alkuun sijoitettavia oppiaineisiin suuntaavia yhteisiä opintokokonaisuuksia ja myöhempään vaiheeseen sijoitettavia eri oppiaineita eheyttäviä kaikille yhteisiä teemaopintoja. Yhteiset opintokokonaisuudet on perusteltua rakentaa työryhmän ehdottamiin luonnontieteellisiin sekä humanistiin, yhteiskunnallisiin ja katsomuksellisiin opintoihin suuntaaviksi. Arene pitää erittäin tärkeänä yhteisten opintokokonaisuuksien tavoitteena jäsentää jatkokoulutusmahdollisuuksia ja tukea tulevia kurssivalintoja.

Lukion tavoitteiden kokonaisvaltaistamiseksi ja oppiainejakoisuutta laajemman yleiskuvan muodostamiseksi, työelämlähtöisyyden lisäämiseksi ja paremman jatko-opintokelpoisuuden saavuttamiseksi Arene kannattaa, että lopullista lukion tuntijakoa valmistellaan työryhmän esittämien vaihtoehtojen A ja B pohjalta. Vaihtoehdon B vahvuutena on vahvempi ilmiöpohjaisuuden korostuminen ja kahden eheyttävän teemakurssin myötä valmiudet luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskunnalliseen kokonaisuuksien hallintaan vahvistuisivat ja siten osaaminen jatko-opintokelpoisuuden osalta korkeakoulutukseen olisi myös vahvempi. Arene ei kannata tuntijaon kehittämistä vaihtoehdon C suuntaan, koska se säilyttää nykyisen ainejakoisen, sirpaleisen opetuksen jatkumisen.

Vaihtoehtojen A ja B –tyyppisen tuntijaon valitseminen asettaa erityisiä haasteita sekä tulevien että nykyisten lukion opettajien koulutukselle niin, että erityisesti jatko-opintokelpoisuuden turvaaminen korkeakouluihin eri aloille turvataan. Erityisiä ongelmia tältä osin on ollut esimerkiksi tekniikan alalle pyrkijöillä matemaattis-luonnontieteellisten valmiuksien osalta. Niin opintojen ohjauksessa kuin yhteisten opintokokonaisuuksien kurseillakin on jo aikaisessa vaiheessa selkeästi tuotava näkyväksi ne eri vaihtoehdot, joita opiskelijan valinnat tulevien jatko-opintokelpoisuuksien osalta tarkoittavat. Kun nämä edellytykset turvataan, luo vaihtoehto A juuri niitä kokonaisuuksien hallinnan ja riittävän aikaisen suuntautumisen mahdollisuuksia, joita nykymuotoisen lukion kehittäminen tarvitsee.

Ottamatta kantaa yksittäisiin oppiaineisiin Arene näkee, että hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella vaihtoehto A turvaa parhaiten ne tavoitteet, jotka asetusluonnoksen pykälissä 2, 3 ja 4 on lukiokoulutukselle asetettu. Lisäksi Arene pitää tarkoituksenmukaisena aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen tavoitteita, jotka on esitetty asetusluonnoksen pykälässä 6. Erityisesti korostamme aiemmin hankitun osaamisen nykyistä parempaa tunnistamista ja tunnustamista, aikuisopiskelun erityispiirteiden huomioon ottamista koulutuksen järjestämisessä sekä sellaisten taitojen saamista, joita tarvitaan jatko-opintoihin korkeakouluissa sekä työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Pidämme myös aikuisten koulutukseen esitettyä tuntijakoa tarkoituksenmukaisena.

Työryhmän esitys maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta on käyttökelpoinen. Työryhmä ei ole kuitenkaan esittänyt kuinka tämä aiotaan resurssoida. Kokonaisuudessaan työryhmän esittämä taloudellisten vaikutusten arviointi on jäänyt puutteelliseksi. Se tulee tarkentaa ennen esitysten toimeenpanoa.

Arene toteaa, että työryhmän tavoitteiden ja tuntijaon A tarkoituksenmukainen ja laadukas toteuttaminen edellyttävät lukioverkon kehittämistä ja kokoamista niin, että esimerkiksi tuntijaon valinnaisuuden vaatimus voidaan turvata kaikille opiskelijoille tasavertaisesti.

Lausunnon keskeinen sisältö

Arene kannattaa työryhmän esitystä lukiokoulutuksen tavoitteista korostaen erityisesti jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia. Työryhmän tavoitteena ollut siirtyminen sirpaleisesta oppiainejakoisuudesta nykyistä parempaan kokonaisuuksien hallintaan on perusteltu.

Arene pitää hyvänä työryhmän esitystä opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin laajentamisesta siten kun asetusluonnoksen 5 §ssä on esitetty.

Arene kannattaa työryhmän esittämiä vaihtoehtoja A ja B lukion tuntijaon lopullisen esityksen pohjaksi.. Laadukas toteuttaminen edellyttää opettajien koulutusta ja ohjaustoiminnan tehostamista. Tavoitteiden laadukas toteuttaminen edellyttää myös nykyisen lukioverkon kehittämistä ja kokoamista opiskelijoille tasavertaisten koulutusmahdollisuuksien turvaamiseksi.

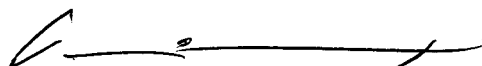
Työryhmän esittämät aikuisten lukiokoulutuksen tavoitteet ja tuntijako ovat tarkoituksenmukaiset. Arene korostaa erityisesti aikuisten koulutuksessa aiemmin hankittujen valmiuksien tunnistamista ja tunnustamista.

Raportissa esitetty taloudellisten vaikutusten tarkastelu on puutteellinen. Taloudelliset vaikutukset tulee tarkastella yksityiskohtaisesti ennen uudistuksen toimeenpanoa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Puheenjohtaja Markku Lahtinen

Toiminnanjohtaja Timo Luopajarvi